

מעלות
מרוח ישיבת מעלות
לשולחן השבת
עלון שבועי לבוגרי הישיבה

שבת פרשת עקב

כ"ג אב תשפ"ב

גיליון מס' 31
מומלץ להדפיס את העלון לקראת שבת

ראש הישיבה

קודוה מתוך "לחיות עם פרשת השבוע"

עוד על שכחה

סיני? הפסוקים בהמשך מבארים את הענין (שם, י"ב - ט"ו):
 "דָּבַר ה' אֵלַיכֶם מִתּוֹךְ הָאֵשׁ קוֹל דְּבָרִים אֲתֶם שְׁמַעִים וְתִמְוָנָה אֵינְכֶם לְאִים זִלְתִּי קוֹל. וַיִּגַּד לְכֶם אֶת גְּרִיתוֹ אֲשֶׁר צָוָה אֶתְכֶם לַעֲשׂוֹת עֲשֵׂרֶת הַדְּבָרִים וַיִּכְתְּבֶם עַל שְׁנֵי לוחֹת אֲבָנִים. וְאֵתִי צָוָה ה' בְּעֵת הַהוּא לִלְמַד אֶתְכֶם חֻקִּים וּמִשְׁפָּטִים לַעֲשׂוֹתְכֶם אֲתֶם בְּאֶרֶץ אֲשֶׁר אֲתֶם עֹבְרִים שָׁמָּה לְרִשְׁתָּהּ. וְנִשְׁמַרְתֶּם מְאֹד לִנְפְשֵׁיכֶם כִּי לֹא רְאִיתֶם כָּל תְּמוּנָה בְּיוֹם דְּבַר ה' אֵלַיכֶם בְּחָרֵב מִתּוֹךְ הָאֵשׁ."

הסמ"ג מספר בהקדמת ספרו:
 "ולכן הנני משה בן יעקב נתתי פני לחבר שני הספרים... ויעורני א-לקי גליות ישראל יתברך שמו על המלאכה לעשות אותה. וגם בענין לאוין בא אלי בחלום ענין מראה בזה הלשון: "הנה שכחת את העיקר, 'השמר לך פן תשכח את ה' א-לקיך'". כי לא היה בדעתי לחברו במנין הלאוין. וגם רבינו משה (הרמב"ם) לא הזכירו במנין. ואתבונן אליו בבקר והנה יסוד גדול הוא ביראת ה'..."

ואכן, בלא תעשה ס"ד מונה הסמ"ג לאו זה:
 "השמר לך פן תשכח את ה' א-לקיך - אזוהרה שלא יתגאו בני ישראל כשחקב"ה משפיע להם טובה..."

הסמ"ג לומד ששכחת ה' נובעת מגאווה, כפי שניתן לראות מן הפסוקים בפרשה (דברים ח', י"א - י"ד):
 "הִשְׁמַר לָךְ פֶּן תִּשְׁכַּח אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ לְבַלְתִּי שְׁמֹר מִצְוֹתָיו וּמִשְׁפָּטָיו וְחֻקֹּתָיו אֲשֶׁר אֲנִי מְצַוֶּה הַיּוֹם. פֶּן תֹּאכַל וְשָׁבַעְתָּ וּבָתִּים טְבִים תִּבְנֶה וְיִשְׁבַּחְתָּ. וּבִקְרָד וְצִאֲנָה יְרֵבִי וְקִסְף וְזָהָב יְרָבָה לָךְ וְכָל אֲשֶׁר לָךְ יְרָבָה. וְגַם לְבָבְךָ וְשִׁכְחָתָ אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ הַמוֹצִיאֲךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם מִבְּיַת עֶבְדִּים."

אנו רואים, כי המקור לשכחת ה' הוא קלקול במידות. אדם שמידותיו מתוקנות יודע את מקומו, ומבין שיש מעליו א-לוה, המנהיג את העולם והנותן לאדם כח לעשות חיל. המקולקל במידותיו, רואה רק את עצמו, ומרגיש את עצמו כבעל הכח והיכולת. ממילא אינו נותן מקום לכוחות אחרים לידו, ושוכח שיש מעליו את מקור הכוחות, המשפיע גם עליו את כוחו.

בפרשת ואתחנן מופיע איסור שכחה נוסף (דברים ד', ט' - י'):
 "הִשְׁמַר לָךְ פֶּן תִּשְׁכַּח אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ לְבַלְתִּי שְׁמֹר מִצְוֹתָיו וּמִשְׁפָּטָיו וְחֻקֹּתָיו אֲשֶׁר אֲנִי מְצַוֶּה הַיּוֹם. פֶּן תֹּאכַל וְשָׁבַעְתָּ וּבָתִּים טְבִים תִּבְנֶה וְיִשְׁבַּחְתָּ. וּבִקְרָד וְצִאֲנָה יְרֵבִי וְקִסְף וְזָהָב יְרָבָה לָךְ וְכָל אֲשֶׁר לָךְ יְרָבָה. וְגַם לְבָבְךָ וְשִׁכְחָתָ אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ הַמוֹצִיאֲךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם מִבְּיַת עֶבְדִּים."

מהו המקור לשכחה זו? מה יכול לגרום לעם ישראל לשכוח את מעמד הר

נראה, שהצורך בהגשמה, בפסל ובתמונה יכול לגרום לכך ששכח את מעמד הר סיני שבו לא ראינו כל תמונה.

התורה המופשטת, נראית מנותקת מן המציאות המעשית, הגשמית, ולכן מתעוררת דרישה לראות את הכל בעיניים.

גדלותה של התורה היא בכך שהיא ניתנה מה', שמקורה הוא מעל העולם, ושלא הכל ניתן להבנתנו ולהשגתנו, ולכן התורה כל כך מדגישה את האיסור בעשיית פסל ותמונה בקשר למעמד הר סיני.

אף שיבוא יום שיאמרו גם הגויים כי "רק עם חכם ונבון הגוי הגדול הזה", וגדולתה של התורה אכן תופיע בעולם לעיני כל, כל עוד לא הגיע יום זה, ישנו רצון של האדם לראות את כל התורה בעיניים כבר עכשיו, להשיג את כל התורה בכלים שלנו, לבנות פסל ותמונה.

גם כאן, מקור השכחה הוא קלקול המידות. אדם ששכלו ונפשו גסים, דורש הגשמה, הורדה של הדברים לכלים המצומצמים שלו. רוממות הנפש, ענוה והתבטלות מובילים את האדם להבנה כי ישנם כוחות למעלה מהשגתנו, וכי לא את הכל ניתן לקלוט בכלים שלנו, המקובעים והמצומצמים, וממילא פוחת הצורך בהגשמה.

הגאווה היא מקור השכחה, כיון שהיא חוסמת את האדם מן היכולת שלו לקבל מן החוץ, בין אם את דברי התורה ובין אם את האמונה בה'. מי שכל כולו מרוכז בעצמו, "שוכח" שישנם דברים מחוץ לו - העומדים מעליו, וש אליהם הוא צריך להתבטל.

מתוך השיעור שהועבר בו' באב ה'תשע"ב.
 השיעור המקורי נמצא באתר הישיבה

פינת הילדים

חשינות חיפוש כפרסה וברשי"

(לאחר מציאת המושג בקשו בשולחן שבת מאבאמא להרחיב על המושג שמצאתם)

רואים כמאוד הכא...

3. מה יותר משובח לחקלאות, ההר או המישור?

2. מה לא נתון בידי שמים, ומה המקור לכך?

1. אם שניים עשו את אותה מצוה על שם מי היא נקראת?

"הארץ היא מתיחסת אל הלחם, כי הלחם סועד הלב ונותן קיום לאדם, ואין דבר שיש לו קיום כמו הארץ שנאמר (קהלת א, ד) 'הארץ לעולם עומדת', והאדם הוא עושה הכנה בלבד, אבל מכל מקום ה' יתברך הוציא מן הארץ דבר שהוא סועד הלב ולכן יש לו לברך 'המוציא לחם מן הארץ'" (מהר"ל נתיב העבודה פרק י"ז)

